

Maatilan yhtiöittäminen

SIRPA HAVU, teksti
TAPANI LEPISTÖ,
TOPI PAKARINEN, kuvat

vaatii harkintaa ja tarkat laskelmat

Osakeyhtiömuoto kiinnostaa maatalousyrittäjiä aiempaa enemmän. Erilaiset yhteenliittymät, kuten yhteisnavetat, sopivat parhaiten tiloille, jotka haluavat laajentaa tuotantoaan yhteistyössä useamman tilan kanssa. Osapuolten on löydettävä yhteiset pelisäännöt työn, kustannusten ja vastuun jakamiseen.

ProAgrian talusasiantuntijan **Juhani Paavilaisen** mukaan yhtiöittäminen on kannattavaa erityisesti silloin, kun maatilan kannattavuus on kunnossa ja yrittäjän verotettava ansiotulo ylittää 50 000 euroa. Velkaisuus ei ole este yhtiöittämiselle toimintamuodon muutoksena, kunhan yhtiöön apporttina siirrettävät varat ylittävät yhtiöön siirrettävät velat.

Apportti tarkoittaa muuna kuin rahasijoituksena yritykseen laitettua omaisuutta, jolla on yhtiölle taloudellista arvoa. Siirrossa omaisuus arvioidaan käyvän arvon mukaan. Yhtiöittäminen voi olla hyödyllistä myös tilanteessa, jossa omistajat käyvät tilan ulkopuolella töissä.

Yhtiöittämiseen ei kannata ryhtyä suin päin vaan harkiten: ”Liian suurilta riskeiltä ei suojele mikään yhtiömuoto. Osakkaiden on ymmärrettävä taloudelliset ja henkiset riskit. Aikaa

yhtiöittämisen valmisteluun on käytettävä vähintään vuosi”, Paavilainen summaa.

Hän toteaa, että halpa konsultti voi tehdä tuhoisaa jälkeä. Siksi yhtiöittämisen suunnittelussa ja käynnistyksessä on aina tukeuduttava asiantuntija-apuun. Apporttimenettelyyn liittyvien asiakirjojen ja yhtiön perustamissopimusten työstäminen vaativat perusteellista paneutumista. Osakkaiden on sisäistettävä sopimusten sisältö, vastuut ja velvoitteet.

”Yhtiön toiminnan jatkuminen on tärkeää turvata esimerkiksi mahdollisessa avioerotilanteessa”, Paavilainen muistuttaa.

Helpotusta investointeihin ja velan maksuun

Maatilan yhtiöittäminen voi olla järkevää silloin, kun tulosta voidaan jättää yhtiöön ja käyttää sitä edelleen

yrityksen kehittämiseen. Laajentavat maatilat voivat rahoittaa investoinnit etukäteen hyödyntämällä yhteisöveroa, joka laski tämän vuoden alussa 24,5 prosentista 20 prosenttiin.

Osakeyhtiön voittovaroista nostettava osinko ei ole enää osingonsaajalle verovapaata tuloa, mutta osa siitä on kevyemmin verotettua.

Juhani Paavilainen muistuttaa verosuunnittelun tärkeydestä. Monissa tapauksissa yhtiöittäminen voi helpottaa velan maksua matalamman verokannan vuoksi. Osakeyhtiön varojen käyttö on kuitenkin tarkoin säänneltä. Yrittäjälle kannattaa maksaa palkkaa, sillä se on vähennyskelpoinen osakeyhtiön tuloverotuksessa.

Paavilainen kertoo, että useimmissa tapauksissa yhtiömuotoiset maatilat ovat hyötynneet veroedusta. Verotus ei kuitenkaan saisi olla ensisijainen kimmoke yhtiöittämiseen.

Juhani Paavilainen
yhtiöittämissä
asiiantuntijana
kouluttajana
ProAgriassa.

Yhtiöittäminen sopii yhteisnavetoihin

Paavilaisen mukaan viljelijät tavoittelevat tuotannon laajentamisen kautta kustannustehokkuutta ja parempaa kannattavuutta. Maatilojen yhteiset nostokoneet, korjuukoneet, lannan levitys, viljankuivaus ja kotieläinpuolella yhteiset porsitussikalat ovat esimerkkejä tästä.

Yhteisnavetassa suurin muutos koskee toiminnan luonnetta. Yhtiö keskittyy maidontuotantoon ja viljelee säilörehun. Säilörehun korjuu, lannan levitys ja peltotyöt voidaan ostaa alihankintana tai tehdä itse. Yhtiö vuokraa osakkaiden pellot, hankkii kotieläimet ja tarvittavat koneet.

Useimmissa tapauksissa maatilan yhtiöittäminen kannattaa toteuttaa toimintamuodon muutoksena, jolloin kaikki pellot, maatalousrakennukset, kotieläimet, koneet ja muu irtain omaisuus siirretään osakeyhtiöön.

Osakeyhtiö on turvallinen yhtiömuoto silloin, kun kyseessä on useiden viljelijöiden yhteenliittymä, joka sitoo runsaasti pääomia ja sisältää

ASIAANTUNTIJA-APU ON TARPEEN PUNNITTAESSA YHTIÖITTÄMISEN VAIKUTUKSIA.

merkittäviä taloudellisia riskejä. Varsinkin yhteisnavettojen tapauksessa yhtiöittäminen voi olla järkevää. Suurissa yksiköissä on mahdollista tuottaa maitoa kustannustehokkaasti eikä samoista pelloista tarvitse naapurien kanssa kilpailla.

”Kaksi keskikokoista maatilaa voi lähteä liikkeelle yhden robotin ja kolme maatilaa kahden robotin navetalla”, Paavilainen opastaa. Varsinkin nuoret yrittäjät ovat hänen mukaansa innostuneita laajentamaan maidontuotantoa.

Yhteisessä maidontuotannossa on myös mahdollista hallita riskit entistä paremmin ja pitää huolta yrittäjien fyysisestä ja henkisestä jaksamisesta. Paavilaisen mukaan yhtiössä on toimittava siten, että on varaa vapaapäiviin ja velan maksuun. On hyvä keskittyä ydinosaamiseen ja vastuun jakamiseen.

”Tärkeää on huolehtia laadukkaasta säilörehun tuottamisesta. Huono rehun laatu on merkittävin riski maidontuotannon kannattavuudelle.”

Johtaminen korostuu osakeyhtiössä

Osakeyhtiölaki ohjaa yhtiön toimintaa. Yhtiöjärjestys puolestaan määrittelee toiminnan periaatteet. Sen avulla määritellään yhtiön hallinto, yhtiökokouksessa käsiteltävät asiat ja hallituksen koko.

Yhtiöjärjestykseen sisällytetään myös lunastuslauseke, jolla turvataan osakkeenomistajan ja yhtiön oikeus lunastaa nykyisten omistajien ulko-

puolelle siirtyvä osake. Lunastuslausekkeella on merkitystä esimerkiksi avioerotilanteessa, jos osakkeita on siirtymässä avio-oikeuteen perustuen kolmannelle osapuolelle.

Yhteisyriyksissä osakassopimus on tehtävä huolellisesti. Siinä sovitaan esimerkiksi vuokrien määrittelystä, työnjaosta ja koneiden käytöstä. Juhani Paavilainen patistaa osakkaita tutustumaan toistensa näkemyksiin ennen yhtiön perustamista.

”Sopimukset on hiottava tarkasti ja käytävä läpi moneen kertaan. Jokaisen osakkaan on ymmärrettävä, mihin hän on sitoutumassa. Aikaa keskusteluihin ja suunnitteluun on varattava riittävästi.”

Paavilainen suosittelee vaikkapa koneyhteistyön harjoittamista ennen yhteisnavetan perustamista. ”Kaikille ei sovi muutos itsenäisestä maanviljelijästä osakkaaksi osakeyhtiöön, jota johtaa hallitus. Osakeyhtiöllä voi olla vain yksi johtaja. Osakkaiden on kyettävä luottamaan toisiinsa erityisesti ongelmatilanteissa”, Paavilainen korostaa.

Yhtiöittäamiseen saa apua ProAgrialta.

Yhtiöittäminen vaikuttaa Mela-turvaan

Vakuutustiimin vetäjä **Leena Vehkomäki** Melasta kehottaa viljelijöitä selvittämään yhtiöittämisen vaikutuksen Mela-turvaan ennen päätöksiä. Kannattaa selvittää, voiko MYEL-vakuutus jatkua myös osakeyhtiömuodossa. Yrittäjän on punnittava, ovatko yhtiöittämisen taloudelliset hyödyt ja työjärjestelyjen joustomahdollisuudet suuremmat kuin Mela-turvan menettämisestä aiheutuva tappio.

Osakeyhtiössä on jokaisen täytettävä yrittäjän kriteeri, jotta MYEL-eläkevakuutus tai MATA-työtapaturmavakuutus on mahdollinen. Hänellä on oltava yhdessä puolison tai samassa taloudessa asuvien ylenevässä tai alenevässä polvessa olevien perheenjäsenten kanssa yli puolet osakeyhtiön osakkeista tai äänimäärästä tai hänellä on oltava itsellään yli 30 prosenttia osakkeista tai äänimäärästä. Lisäksi hänellä on oltava johtava asema yhtiössä eli hänen on oltava hallituksen varsinainen jäsen, toimitusjohtaja tai muu vastaava johtava asema.

Esimerkkitapauksena voidaan käyttää puolisoitten omistamaa maatilaa, joka yhtiöitetään ja jonka osakkeet jaetaan kahteen yhtä suureen osaan. Toinen puolisoista on hallituksen puheenjohtaja ja toinen hallituksen varajäsen ilman nimenkirjoitus-oikeutta. Tässä tapauksessa vakuuttamisen ehdot täytyvät omistuksen

puolesta, mutta toisella puolisoilla ei ole johtavaa johtava asemaa. MYEL-vakuuttaminen edellyttää, että myös toisen puolison on oltava hallituksen varsinainen jäsen eli hän on vasta silloin johtavassa asemassa yhtiössä.

Kun kaksi molempien aviopuolisoitten omistamaa maatilaa yhtiöitetään, molemmat yrittäjäpariskunnat

MAATALOUDESSA YLI 600 OSAKEYHTIÖTÄ

Pellervon taloudellinen tutkimuslaitos PTT on julkaissut raportin *Osakeyhtiömuotoinen maatalous Suomessa* (Rinta-Kiikka, Pyykkönen, Ylätaalo). Raportissa arvioidaan, että yhtiömuotoisten tilojen määrä olisi vuonna 2020 noin 850. Osakeyhtiöiden osuus siipikarjan ja sianlihan tuotannosta arvioidaan kasvavan merkittävästi tulevaisuudessa.

Verotus on ollut keskeinen tekijä yritysmuodon muutoksen vauhdittajana. Yhtiöittäminen on ollut kannattavaa, kun siitä on maksettu vain yhteisövero ja osinkoa verovapaan osuuden verran. Osingosta osa oli aiemmin kokonaan verovapaata.

Raportissa todetaan, että päätoimisilla tiloilla yhtiömuodon kannattavuuden arviointi on monimutkaista, sillä siihen vaikuttavat monet tilakohtaiset tekijät ja ratkaisut. Vain huomattavan suurilla tiloilla osakeyhtiömuoto vaikuttaisi olevan verotuksellisesti edullisempaa kuin yksityinen maatalouden harjoittaminen.

Maatalouden tukia hakeneita osakeyhtiöitä oli viime vuonna Tiken tilastojen mukaan 669, Melan vakuutuksessa näistä oli noin sata. Maatiloja vuoden 2013 lopussa oli kaikkiaan noin 57 000. – SH

Pia Lahin Melasta sanoo, että lomituspalvelujen epämielinen saattaa tulla yllätyksenä, kun maataloutta yhtiöitetään. Asia kannattaa selvittää.

saavat yleensä puolet yhtiön osakkeista ja äänimäärästä. Tällöin kaikki yrittäjät jäävät maatalousyrittäjä- ja yrittäjävakuutuksen ulkopuolelle. Vakuuttamisen edellytyksenä on, että puolisoilla on yhdessä yli puolet yhtiön osakkeista tai äänimäärästä tai sitten henkilöllä itsellään on yli 30 prosenttia osakkeista tai äänimäärästä.

Vehkomäki kertoo esimerkkitapauksesta, jossa kaksi tilaa muodosti osakeyhtiön. Suurin osa kummankin tilan pelloista vuokrattiin osakeyhtiölle. Osakeyhtiön osakkeet jakautuivat tasan kaikille neljälle osakkaalle ja molemmille tiloille jäi jonkin verran peltoa ja nuorta karjaa.

Vakuutukset oli tässä tapauksessa otettava erikseen sekä omille tiloille että osakeyhtiöön. MYEL-vakuutus jatkui omien tilojen osalta. Osakeyhtiössä kukaan ei täyttänyt yrittäjän määritelmää, joten vakuutus sieltä oli otettava työntekijäin eläkelain mukaan palkan perusteella.

”Maataloudessa on tyypillistä, et-

Leena Vehkomäki Melasta kehottaa selvittämään tarkasti yhtiöittämisen vaikutukset Melaturvaan etukäteen.

MELA-TURVA EI VÄLTTÄMÄTTÄ SIIRRY OSAKEYHTIÖÖN.

tä kaksi tilaa muodostaa osakeyhtiön. Olisi tietenkin hienoa, jos tässäkin tilanteessa tilalta pääsisi yrittäjäpariskunta MYEL-vakuutukseen. Toisaalta on ehdottoman järkevää, että MYEL- ja YEL-vakuutuksen ehdot ovat verotusta lukuun ottamatta samat”, Vehkomäki pohtii.

Hän muistuttaa, että osakeyhtiöstä voidaan MYEL-vakuutukseen ottaa ainoastaan maatalouden tulonlähde. Osakeyhtiössä on usein myös elinkeinoverolain mukaan verotettua toimintaa, joka jää MYELin ulkopuolelle.

”Yhtiöittämisessä ajatellaan usein verotuksesta saatavia hyötyjä enemmän kuin vaikutusta sosiaaliturvaan.”

Jos yhtiöitettävään tilaan ollaan liittämässä luopumistukisitoumuksen alaisia peltoja, on ennen yhtiöittämistä tarkistettava luopumistukisitoumuksen ehdot Melasta. Useimmiten tällainen pelto on jätettävä omaan viljelyyn.

Lisäksi maataloudessa on myös henkilöyhtiöitä. Avoimen yhtiön yh-

tiömies ja kommandiittiyhtiön vastuullinen yhtiömies tai sitoumuksista vastaava osakas voivat kuulua MYEL-vakuutukseen yrittäjinä. Kommandiittiyhtiön äänetön osakas voi olla MYEL-perheenjäsen. Yhtymien ja kuolinpesien osakkailla ei ole ongelmaa MYEL-vakuuttamisessa. Vakuuttamisen muiden edellytysten on kuitenkin täyttyvä kaikissa tilanteissa.

Lomituspalvelut voivat jäädä saamatta

Asiantuntija **Pia Lahin** Melasta kertoo, että osakeyhtiötä muodostettaessa on tärkeää selvittää myös yhtiöittämisen vaikutus lomituspalveluihin. Maatalousyrittäjä voi saada lomituspalveluja vain silloin, kun hänellä on lomitettavasta työstä voimassa pakollinen MYEL-vakuutus ja maataloutta tai kasvinviljelyä verotetaan maataloustuloverolain mukaan. Lisäksi edellytetään, että maataloutta harjoitetaan itsenäisenä taloudellisenä yksikkönä ja yrittäjä osallistuu itse työhön, johon hän hakee lomitusta.

Pia Lahin muistuttaa, että riskienhallinta korostuu tilakoon kasvun myötä. Koneketjuja uusimalla, urakoitsijan käytöllä tai työntekijän palkkaamisella voidaan vähentää yrittäjän oman työpanoksen riskiä. Käytännössä harva yrittäjä selviää pitkäaikaisesta sairastumisesta ilman lomituspalvelujen apua. Palvelua ei kuitenkaan

välttämättä tarvita, jos työvoimaa on muutoinkin riittävästi.

Pia Lahin on törmännyt tilanteisiin, jolloin yrittäjä on yllättynyt lomituspalvelujen epäämisestä. Näin käynyt esimerkiksi sellaisten osakeyhtiöiden tapauksessa, joissa kotieläintuotanto on siirtynyt elinkeinoverotukseen, mutta kasvinviljely on jäänyt maatalousverotukseen. Tässä tapauksessa kasvinviljelyyn voi saada sijaispua, mutta kotieläintuotantoon ei voida myöntää lomituspalveluja.

Hän kertoo myös esimerkkinä maatilasta, jossa alkuperäinen osa kotieläintuotannosta on jäänyt MYEL-vaakuutukseen ja maatalousverotukseen. Samalle tilalle on rakennettu uusi, suurempi osakeyhtiömuotoinen tuotantorakennus. Koska osakeyhtiön tuotanto on siirtynyt elinkeinoverotukseen, lomitusta ei tähän voida myöntää.

Myös hevostaloudessa on yleistä, että ratsastusyrittästä verotetaan elinkeinoverolain mukaan. Tällöin hevosen hoitoon ei voi saada lomitusta.

Pia Lahin korostaa, että kotieläimen hoitotyö on sitovaa eikä päiväkään voi pitää lomaa ilman työvoimaa; joko omaa, palkattua tai lomitusta. Karjatalousyrittäjät arvostavat lomituspalveluja ja pitävät niitä tärkeinä hyvinvoinnin tuottajina.

Yhtiöittäminen kiinnostaa Melan asiakaspalvelussa

Asiakaspalveluvastaava **Vesa Uusnäki** Melan puhelinpalvelusta kertoo, että maatilalla yhtiöittämisestä tiedustellaan usein. Myös hän neuvoo olemaan aina yhteydessä Melaan, jos suunnitelmissa on yhtiöittäminen. Erityisesti sukupolvenvaihdoksissa yhtiömuotoa on harkittava tarkasti.

”Sukupolvenvaihdos osakeyhtiössä on myös mahdollinen, mutta pääsäännön mukaan osakeyhtiön kaikki osakkeet on luovutettava yhdelle jatkajalle ja hänen puolisolleen. Poikkeustapauksissa osakkeet voidaan luovuttaa kahdelle lapselle.”

Jos yhtiössä ovat mukana sekä vanhemmat että jatkajat, luopumistuki on mahdollinen vain siinä tapauksessa, että vanhemmilla on yhtiössä määräysvalta ja he luovuttavat sen jatkajille.

Maatalousverotuksen kannalta on hyvä muistaa, että osakeyhtiön kirjanpito vaatii erityisosaamista. Entinen Mela-asiamies ja tilitoimistoyrittäjä **Eero Heinonen** Kiuruvedeltä painottaa, että osakeyhtiön tilinpäätös on laadittava suoriteperiaatteen mukaisesti, jos osakeyhtiötä verotetaan elinkeinoverolain mukaan. Kassaperiaatetta käytetään silloin, kun osakeyhtiö on maatalousverotuksessa. Osakeyhtiöllä on oltava myös tilintarkastaja.

”Tällaisen henkilön löytäminen voi olla joissakin tilanteissa haasteellista ja ennen kaikkea kallista. Kirjanpito on tarkkaa ja rahaa omaan käyttöön eli yksityisottoja ei sallita”, Heinonen muistuttaa. Apua voi saada maatalouteen erikoistuneilta tilitoimistoilta ja ProAgrialta. □

www.ruukki.fi

RUUKKI BESTON® -MAANPARANNUS- TUOTTEET ANTAVAT HYVÄN PERUSTAN PARHAALLE RUUALLE.

Suomalainen ruokapöytä syntyy suomalaisesta, Suomessa kasvatetusta ja valmistetusta ruuasta.

Suomalainen maanviljelijä tuottaa maailman puhtainta ruokaa. Nyt on taas paras aika kalkita pellot kuntoon tulevaa satokautta varten. Levitä Ruukki Beston® hangelle. Ravinteet liukenevat talven aikana hitaasti peltoon ja vaikutus näkyy jo seuraavassa sadossa. Sitten voidaan taas kattaa herkkupöytä turvallisesti oman maan antimista. Vain hyvin hoidettu maa tuottaa huippusatoa. Tavoiteltava pH-arvo on 6,5-7,5. Tarkista maanpinnan happamuus suhde. Valitse viisaasti. Ruukki Beston® turvallisista ympäri vuoden.

Kysy kalliita ratkaisuja kauppiailiasasi.

Levitä Ruukki Beston® hangelle.
Näin varmistat seuraavan kesän sadon.

Kalkituslaskuri:
www.ruukki.fi/maatalous

RUUKKI

Energy-efficient steel solutions for better LIVING. WORKING. MOVING.